KA-118 Seat No.________

Third Year B. A. Examination

March / April – 2013

Sanskrit (Special) : Paper - VII

(१) वेदान्तसारः (२) सांख्यकारिका

Time : 3 Hours] [Total Marks : 70

१ નીચેનામાંથી ગમે તે **ત્રણ** ગદ્યખંડ સમજાવો : १२

(१) साधनानि नित्यानित्यवस्तुविवेकेहामुत्रार्थफल–भोगविरागशमादिषट्कसम्पत्ति–मुमुक्षुत्वादि।

(२) शक्तिद्वयवदज्ञानोपहितं चैतन्यं स्वप्रधानतया निमित्तं स्वोपाधिप्रधानतयोपादानं च भवतिं।

(३) अपवादो नाम रज्जुविवर्तस्य सर्पस्य रज्जुमात्रत्ववद् वस्तुविवर्तस्यावस्तुनोऽज्ञानादेः प्रपज्यस्य वस्तुमात्रत्वम् तदुक्तम्–
सतत्त्वतोऽन्यथा प्रथा विकार इत्युदीरितः।
अतत्त्वतोऽन्यथा प्रथा विवर्त इत्युदीरितः॥

(४) श्रवणं नाम षड्विधलिङ्गैरशेषवेदान्तानानमद्वितीये ब्रह्मणि वस्तुनि तात्पर्यावधारणम्।

(५) अनेन विघ्नचतुष्टयेन विरहितं चित्तं निर्वात्तदीपवदचलं सदखण्डचैतन्यमात्रमवतिष्ठते यदा तदा निर्विकल्पकः समाधिरित्युच्चते।

२ ગમે તે **બે** ઉપર વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : १२

(१) लिङ्गशरीराणि

(२) अध्यारोपः

(३) जीवन्मुक्तलक्षणानि

(४) पञ्चीकरणम्।

૩ 'વેદાન્તસાર' ના આધારે 'तत्त्वमसि' મહાવાક્યનું અખંડાર્થપણું સિદ્ધ કરો. ૧૧

અથવા

૩ 'વેદાન્તસાર' ને આધારે 'અજ્ઞાન' નું સ્વરૂપ વિગતવાર ચર્ચો. ૧૧

૪ નીચેનામાંથી ગમે તે **ત્રણ** કારિકાઓ સમજાવો : ૧૨

(૧) दृष्टवद् आनुश्रविकः स हि अविशुद्धिक्षयातिशययुक्तः।
तद्विपरीतः श्रेयान् व्यक्ताव्यक्तज्ञविज्ञानात्॥

(२) मूलप्रकृतिरविकृतिः महदाद्याः प्रकृतिविकृतयः सप्त।
षोडकस्तु विकारः न प्रकृतिः न विकृतिः पुरूषः॥

(३) संघातपरार्थत्वात् त्रिगुणादिविपर्ययात् अधिष्ठानात्।
पुरूषोऽस्तिभोक्तृभावात् कैवल्यार्थं प्रवृतेश्च॥

(४) वत्सविवृद्धिनिमित्तं क्षीरस्य यथा प्रवृत्तिः अज्ञस्य।
पुरुषविमोक्षनिमित्तं तया प्रवृत्तिः प्रधानस्य॥

(५) सम्यक् ज्ञानाधिगमात् धर्मादीनां अकारण प्राप्तौ।
तिष्ठति संस्कारवशात् चक्रभ्रमिवत् धृतशरीरः॥

૫ નીચેનામાંથી ગમે તે **બે** વિશે વિવેચનાત્મક નોંધ લખો : ૧૨

(૧) સાંખ્યાચાર્યો

(૨) पुरुषबहुत्वम्

(૩) सांख्य–प्रमाणानि

(૪) दुःखत्रयम्।

૬ સાંખ્યકારિકાના આધારે 'સત્કાર્યવાદ' સમજાવો. ૧૧

અથવા

૬ 'સાંખ્ય' શબ્દના વિવિધ અર્થ સમજાવી, સાંખ્ય કારિકાના આધારે 'ગુણત્રય' સમજાવો. ૧૧